

ВПЛИВ ПСИХОЛОГІЧНИХ ФАКТОРІВ НА ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МОЛОДІ ДО СІМЕЙНОГО ЖИТТЯ

Магновський І. Й.

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри міжнародного, конституційного
та адміністративного права
Івано-Франківський навчально-науковий юридичний інститут
Національного університету «Одеська юридична академія»
м. Івано-Франківськ, Україна*

Пасічинська В. В.

*студентка 3 курсу
Івано-Франківський навчально-науковий юридичний інститут
Національного університету «Одеська юридична академія»
м. Івано-Франківськ, Україна*

Формування готовності молоді до сімейного життя зумовлюється низкою вагомих чинників, де провідну роль посеред культурних, духовних, економічних, інформаційних й інших факторів, а також звичаїв і традицій, відіграють психологічні. Варто зазначити, що усі вони носять соціальний характер, оскільки безпосередньо формуються і перебувають у соціумі. Відтак сучасні соціальні зміни та трансформації ціннісних орієнтацій істотно впливають на моделі сімейних взаємин, що потребує ретельного дослідження й аналізу.

Ряд дослідників, зокрема О.В. Мельник, Т.В. Кравченко й інші, зауважують, що готовність молоді до сімейного життя є важливим соціальним та психологічним аспектом, котре впливає на сімейні відносини, рівень стабільності сім'ї та суспільну гармонію загалом. Це включає у себе не лише бажання стати частиною сімейного кола, але й здатність та підготовленість до взаємодії з партнером, вирішення різних сімейних завдань та відповідальне батьківство [1, с. 117].

Насамперед слід наголосити на соціальних аспектах, адже саме соціальне середовище відіграє вирішальну роль у становленні поглядів молодих людей на сім'ю. Серед провідних соціальних чинників варто відзначити сімейні традиції та характер взаємин між батьками, оскільки саме досвід, набутий у батьківській сім'ї, значною мірою визначає моделі поведінки у подружньому житті. Окремого розгляду заслуговують освіта і виховання, адже рівень освіченості та наявність

спеціальних освітніх програм із сімейного виховання сприяють формуванню відповідальності й усвідомленого підходу до створення сім'ї. Окрім того, вплив соціального оточення – друзів, колег, різних соціальних груп – також може визначати позитивні або негативні ставлення до сімейного життя.

Натомість психологічні чинники є важливими складовими, що впливають на формування готовності молоді до сімейного життя. Так психологічна підготовленість до створення сім'ї визначається особистісними якостями, рівнем емоційної зрілості та розвитком комунікативних умінь. Серед ключових психологічних факторів слід виділити, по-перше, емоційну зрілість – уміння знаходити компроміси, проявляти емпатію, підтримувати партнера та брати відповідальність за спільне майбутнє. По-друге, важливим чинником є адекватна самооцінка та впевненість у собі, що забезпечують гармонійні стосунки в родині. По-третє, конфліктологічна компетентність, тобто здатність конструктивно розв'язувати суперечності, виступає необхідною умовою стабільності сімейних відносин.

Дьоміна Г.А., Глущенко Н.В. та Лисенко Л.М. зазначають, що особистість молодої людини, інтегрує прийняття цінності сім'ї як соціального інституту, спеціальні знання і вміння в галузі сімейних відносин, родинної педагогіки, міжособистісного спілкування є готовність молоді до вступу в шлюб. У структурному відношенні така готовність представлена мотиваційно-ціннісним, інтелектуально-пізнавальним, дієво-практичним та емоційно-вольовим компонентами. Психологічна готовність до створення сім'ї припускає наявність навичок спілкування із людьми, єдність або схожість поглядів на життя взагалі та сімейне зокрема, уміння створити моральнопсихологічний клімат у сім'ї, стійкість характеру і почуттів, розвинені вольові якості [2, с. 153].

Своєю чергою, науковці Ю. П. Коренева та Л. М. Мухіна підкреслюють, що психологічна готовність до сімейного життя залежить від взаємодії багатьох внутрішніх і зовнішніх факторів та є синтезом таких взаємопов'язаних і взаємозумовлених компонентів: мотиваційно-ціннісного, когнітивного, емоційно-регулятивного і поведінкового, указуючи, щоб усі ці компоненти були розвинені й гармонійно взаємодіяли з відповідними компонентами у партнера. При цьому компоненти готовності особистості до вступу у шлюб включають: 1) мотиваційно-ціннісний компонент, який передбачає: – позитивну мотивацію шлюбу (розвинену в ході успадкування від батьківської сім'ї або сформовану в особистісній корекції); – розуміння своїх потреб та того, як їх можна задовольняти в сім'ї; – ціннісно-смыслову сферу «Я» (наявність сформованої цінності сім'ї в особистості); –

усталені погляди на життя взагалі та сімейне зокрема; 2) когнітивний (пізнавальний) компонент: – необхідні знання про сім'ю (поінформованість у її компонентах, діяльності, потребах тощо); – навички спілкування; – розуміння своїх потреб та вміння про них висловлюватись, знання про шлях їх реалізації; 3) емоційно-регулятивний компонент: – здатність до рефлексії своїх та партнера емоційних проявів; – достатні навички саморегуляції та самоорганізації; – стабільність самооцінки; – усталеність почуттів; – розвинені якості волювої сфери, здатність до самоконтролю [3, с. 153].

Водночас, подружнє життя нерідко потребує здатності пристосовуватися до змін і постійного особистісного зростання. Ті, хто відкритий до нових вражень і не боїться змін, зазвичай легше вибудовують гармонійні та міцні сімейні стосунки [4, с. 107]. Окрім того, люди з розвинутою емоційною стійкістю зазвичай ефективніше долають стрес і контролюють негативні емоції, які можуть виникати у сімейному житті.

Отже, з усього зазначеного можна зробити висновок, що підготовка молоді до сімейного життя є складним і багатоаспектним процесом, на який впливають соціальні, психологічні та інші чинники. Ґрунтовне та системне вивчення даних факторів зможе надати змогу розробити ефективні програми підготовки молодого покоління до створення сім'ї, що сприятиме зміцненню сімейних цінностей і підвищенню рівня добробуту суспільства загалом. Врахування зазначених факторів допоможе молодим людям більш усвідомлено ставитися до побудови сімейних відносин, готуватися до відповідального батьківства, розвивати вміння вирішувати конфлікти та раціонально планувати фінанси.

Разом із тим, важливу функцією держави, освітніх закладів і громадських організацій є впровадження програм соціально-психологічної підтримки, які сприятимуть формуванню гармонійних і здорових сімейних стосунків.

Підсумовуючи, можна констатувати, що усвідомлення молоддю цінності сімейного життя, відповідальності та взаємоповаги є запорукою створення міцних та стійких родин, які становлять основу стабільного й процвітаючого суспільства.

Література

1. Сімейні цінності: практико-орієнтований посібник до навчальної програми «Сімейні цінності» / О. В. Мельник, Т. В. Кравченко, Л. В. Канішевська, І. П. Білоцерківець. Івано-Франківськ : НАІР, 2014. 136 с.

2. Дьоміна Г. А. Психологічні особливості готовності до шлюбу сучасної молоді. *Теоретичні і прикладні проблеми психології* : зб. наукових праць. № 1 (48) 20219. С. 96–97.

Коренева Ю. П., Мухіна Л. М. Особливості психологічної готовності молодшої особи вступати у шлюб. *Психологія особистості*. 2024. Вип. 59. С. 151–155.

4. Столярчук О. А. Родинні настанови студентської молоді / *International scientific professional periodical journal «The unity of science»*. 2015. V. 2. P. 106–109.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-568-9-21>

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПОЧУТТЯ ГІДНОСТІ ЯК ЦІННІСНОЇ КАТЕГОРІЇ ОСОБИСТОСТІ

Магновський І. Й.

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри міжнародного, конституційного
та адміністративного права*

*Івано-Франківський навчально-науковий юридичний інституту
Національного університету «Одеська юридична академія»
м. Івано-Франківськ, Україна*

Павлів А. В.

студентка 3 курсу

*Івано-Франківський навчально-науковий юридичний інституту
Національного університету «Одеська юридична академія»
м. Івано-Франківськ, Україна*

У сучасному суспільстві, що переживає глибокі соціокультурні трансформації, особливої актуальності набуває проблема формування почуття гідності як фундаментальної ціннісної категорії особистості. Почуття гідності виступає внутрішнім морально-психологічним орієнтиром, який визначає ставлення людини як до себе, так і до зовнішнього оточення й забезпечує усвідомлення власної унікальності, автономії й відповідальності за власні дії. В умовах зростання рівня соціальної напруги, інформаційного тиску та зниження довіри до суспільних інститутів питання формування і підтримання почуття